

naturalele dorințe ale poporului cu pretenziunile bisericii catolice, și cu ale statului magiar, căci Ilustritatea Ta scii, că stat poliglot e imposibil în Ungaria, scii, că nici odată nu s'au înființat staturi cu granițe după limbi, și nici că se vor înființa, și că aspirațiunile sentimentale ale rasselor nu vor nimici granițele naturale și dezvoltările istorice seculare. Noi în mânia hartelor din București și ale toastelor din Iași nu numai vom susține părțile Ardealului și Banatului, ci dacă va fi trebuință, le vom apăra și cu arma, și pe aceea, cari aici acasă și permit astfel de fantasii i vom sci aduce la rațiune, aparțină ei ori și cărei clase de cetățeni. Ilustritatea Ta în totă privința poți servi de model episcopilor bisericii greco-catolice unite, în calitatea această și zace la inimă binele statului și al turmei, căci aceste interese nu sunt opuse unele altora, pentru aceea te rog primesce expresiunea căldurii mele simpatii și a deosebitei mele stime."

Aceste au fost prețul pentru care la 1883 episcopatul român greco-catolic nu a apărut interesele românilor, lăsând această odiată sarcină episcopatului nostru.

Și mai misterioasă este absentarea acestui episcopat din casa magnaților acuma, când vorba a fost de conservarea numelor comunelor noastre, de eliberarea lor din ghiarele chaosului și a curentului magiarisatoriu.

Vor avé curagiul civic organele noastre de publicitate să caute și să ventileze motivele din cari episcopatul român greco-catolic a lipsit și acuma dela postul său ca apărătoriu al intereselor naționale-bisericesci?

Al lor este cuvântul.

Revista politică.

Din parlamentul magiar. În ședința dela 22 l. e. n. a camerei deputaților a vorbit și ministrul președinte br. Bánffy și a făcut declarații de mare însemnătate. Nu primesce proiectul de rezoluție propus de partida extremă, căci ar face imposibilă situația actuală la începutul anului 1898. Primesce însă proiectul lui Enyedi, după care se se face stulii referitoare la teritorul vama independent. Guvernul în cas de necesitate va regula teritorul vama deosebit pe baza §-lui 68 din art. de lege XII din 1867 și își va face datoria în interesul țării pentru asigurarea inviolabilității dreptului public al ei și a intereselor ei economice încă pe un an. Cătră sfârșit declară ministrul, că guvernul voește pe baza afacerilor comune a realiza o cohesiune și mai strânsă între cele două părți ale monarhiei. — Majoritatea ia la cunoștință declarațiile ministrului president.

sie sont surtout la grâce et la fraîcheur, le traducteur s'efforceraient en vain da les rendre. Ces qualites sont à la poésie ce qu'est aux ailes du papillon la poudre impalpable qui leur donne leur éclat; mais pressez ces ailes entre vos doigts, et vous verrez qu'elles ont perdu leurs brillantes couleurs.

Aceste cuvinte sunt foarte adevărate într-un cât se refer la d-șora Chițu. Numai cât ceea-ce se potrivește pentru dumneai nu e spus și pentru ori-ce traducător. Un traducător bun nu va stringe fluturile între degete, ci îl va prinde cu precauțiune, așa ca să rămână frumos și cu pulberea strălucitoare pe aripi. Și pentru un tractat ca cel de față trebuie ca autorul să dea și traduceri bune, dacă nu există altele, traduceri proprii. Numai așa se va pute sfârși interesul străinului, numai așa îl vei face să-ți crează spunându-i că eutare poesie e minunată și admirabilă. Ori cât de multă silință și-a dat d-șora Chițu să traducă într-o prosă frumoasă, ea răpesc tot farmecul originalului, căci o poesie numai în traducere poetică în versuri e frumoasă. Câtă diferență spre pildă între:

"Tu es beau comme l'ange de mes rêves. Mais je ne saurais te suivre, car tu me sembles un étranger. Tu brilles sans vie,

Ședințe nu se vor mai ține până după Crăciun.

Din Austria. Fôia oficiată publică o patentă împărătescă prin care se convocă dietele provinciale pe finea lunei lui Decembrie și începutul lunei lui Ianuarie. Astfel luptele încinse în parlamentul austriac din cauza ordinațiilor de limba și a pactului economic cu Ungaria se vor continua în dietele provinciale. Nici germanii nu sunt dispuși a ceda, nici Slavii în frunte cu Cehii. Tot așa nu sunt dispuși nici austriacii a primi pactul economic cu Ungaria, decât numai pe baza unei egale împărțiri a sarcinilor comune între Austria și Ungaria.

Rușii în China. Rușii au intrat în timpul din urmă cu vre-o câteva năi în portul maritim Port-Arthur din China sub cuvânt ca să ierneze acolo. De mult s'au niusuit Rușii ca să pôtă pune mâna pe vr'un port chinez, care să le asigure dominațiunea pe Marea Galbână, și dacă vor reuși să afle motive, ca să nu părăsescă acest port, atunci și-au ajuns scopul pe deplin, fiind acest port de o importanță foarte mare, atât comercială, cât și strategică. Pe uscat și-au asigurat perfect influența preponderantă în China, prin clădirea călei ferate deasemenea până la Marea Galbână.

Prin aceste două lucrări Rusia și-a asigurat cu totul influența în Asia orientală față de Anglia, astfel că acesta pôte fi îngrijită cu drept cuvânt de interesele sale de acolo.

E sciut, că în resbelul iapano chinez Rusia a ținut parte Chinesilor bătăuți și drept recompensă pentru aceasta a primit dela China învoirea să-și zidescă calea ferată de alungul Siberiei până la Marea-Galbână, ér acum se ocupe Portul Arthur, cu totă protestarea indirectă a Angliei și Germaniei, cari și-au trimis deja flotele lor în apele Asiei orientale, deși sub alte pretexte, bagsēmă necutezând a pași încă pe față contra Rusiei pentru aceste ocupațiuni, deși neterminate încă pe deplin după toate formele diplomatice.

În legătură cu acestea se mai vorbește și despre o împărțire a Chinei între puterile cari au interese directe față de ea. Dar aceste sciri așteptă încă a fi confirmate.

De altă parte începe a se scoate la ivelă, că Anglia numai de acea a produs (pe sub mână) incursiunile din Orientul european între Grecia și Turcia, ca să și pôtă asigura influența preponderantă în China, dând de lucru diplomației europene în Europa orientală. Dar politica rusescă, germană și franceză i-au străvedut planul și nu s'au lăsat a fi seduse de uneltirile ei.

Agitația în Anglia contra Rusiei e mare, în Germania însă nu într'aceea măsură, ér pressa rusescă dă pe mielul cel blând.

Încă nu se pôte prevedea, ce se pôte întâmpla nici chiar în viitorul cel mai puțin apropiat.

tandis que je suis vivante. Tu sembles un mort et ton regard me glace"

și între:

"O, ești frumos cum numa 'n vis
Un ânger se arată,
Dar pe calea ce-ai deschis
N'oi merge nici odată.

Străin la vorbă și la port
Lucesci făr' de viață,
Căci eu sunt vie, tu ești mort
Și ochiul tău mă 'nghiață!

Și aici zace greșela principală a lucrării. Pildele aduse nu sunt în stare să confirme cele susținute despre poezii nostri, parte că sunt rău alese (s. e. mai bine alega ori-care poesie de Coșbuc, decât blăstēmul babei din „Mihnea și baba“) și parte pentru-că prin traducerea în prosă își perd tot farmecul.

Dar tot mai bine așa, decât dacă le ar fi tradus în versuri. Asta ne-o confirmă singura traducere rimată după „Melancolia“ lui Eminescu.

În numărul penultim al „Familiei“ am cetit o traducere după „Sänger“ de Goethe, în care șirul:

Un iminent pericol.

I.

Intr'o corespondență din Zarand cetesc: „Anul 1897 pe dreptul s'ar pute numi anul potopurilor, căruia nu'i vei afla alt soț în seclul present. Anul plin de desastre asupra bătrânei Europe. Pe când în general urmele desastrelor sunt amar gustate de întrégă țera, pe atunci asupra comitatului nostru Hunedóra, desastrela s'au înmulțit cu unul, carele va fi permanent asupra poporului nostru românesc atât de stors. E vorba de o inundare de lifte galițiene“.

Ieremiade de aceste cu privire la starea economică desolată a populațiunii rurale se dă ocașie a ceti permanent prin organele de publicitate, terminând totdeauna cu refrenul: Ne copleşesc, ne nimicesc străinii!

O pornire generală se observă, mai ales prin comunele noastre cu locuitori compacți români, cu scop veddit de a cutropi. Vine de unde va (Scie D-șeu de unde!) un perde-vără, însă se vede, om cu apucături și dornic de a se îmbogăți din sudorea altuia, se așeză într'o comună, cu capital de 2—3 fl. începe meseria și la 10—15 ani atât s'a umflat, că te pomenesci, că totă comuna este în punga lui. Nu se opresce nici aci. Vrea a se face indispensabil. Se amestecă în toate, până și datinele, credințele poporului vrea să le predominască. Se înțelege de sine stricăciunea ce se produce. Economic se suge și trage la sine tot sucul nutritor, moralicesce sapă totă temelie existenței.

Decă în mare măsură nivoul moral în poporul nostru s'a înrutățit, apoi are a se mulțami fără îndoială veneticilor, înaintea cărora nimic nu e sânt, decât punga lor. Se acată de credință, menagază aplicările rele din popor, și apucat odată în ghiară, putere lumescă abia ar mai fi, care să-l desfacă de acolo.

Formală plagă a d-șeirei este, când într'o comună pășescă vr'o lipitoare de aceste. Și rugăciunea noastră de toate zilele, între altele, ar trebui să fie și aceea, ca să depărteze dela noi D-șeu răul, care ne vine cu liftele de odată.

Poporul român e laborios. Intreg teritoriul țerei aproape e brăzdat cu sudorea feței sale. Păreche nu are, când e vorba de a osteni. Unde zăduful e mai nădușitor, acolo e locul său. Muncesc ca vita. De toate e capabil, numai de una nu. Grație conservatismului tradițional, care la el este a doua natură, nu pricepe și nu sci asigura interesele lui de existență. Nu le sci, fiind-că nu înțelege rostul vécului nostru, care în mare măsură a schimbat în felul de a agonisi mijlocele cele de subsistență.

Fatal urmază apoi crisa. Întăiu crisa economică, care lipsescă țeranul

„Wer kennet ihre Namen?“

se redă cu:

„Cu nume legendare“.

Apoi asta încă nu-i cea mai mare minune de a traducătorilor. Cetiți s. e. în traducerea d-șorei Chițu:

Un voile vaporeux sur les mondes s'étend
pour:

Bogată în întinderi stă lumea 'n
promoroacă

séu:

L'église solitaire, éleve tristement

Sa ruine.

pour

Biserica 'n ruină

Stă cuviată, tristă, pustie și b-

trână.

Fără să mai vorbim de umflături ca „souvent“ și de 3-ori „hélas!“ d-șora Chițu face din admirabilul vers:

Credința zugrăvesce icônele'n biserici:
C'est la Foi qui jadis peignit d'anges ce mur,
fără ca bietul Eminescu să-i fi făcut vre un rău în viață!

Să-mi ierte d-șora Kitzo astă mojicie!

Sex. Tl.

de avutul său. Din economiă neapărat trece la crisa pe terenul moral. Procesul de decompunere s'a început deja. Micile proprietăți rënd în rënd se desfac în calea licitațiunii, căci s'ermaul țeran nu pôte rēsbi cu poverile cele multe pentru a-și păstra moșioara eredită din moși strămoși.

Pe noi, cari și cu și asistăm procesele de decompunere, trebuie duros să ne atingă acele. Fără voie și cu amarul în pept întrebăm: Ce va fi în 10—20 de ani cu bietul țeran?

Negreșit, totă proprietatea lui va trece în mâni străine și el în mare parte rămâne prolețar în totă puterea cuvântului și cu toate acele însușiri rele, ce caracterisează pe omul, care scie, că a perdut tot și nu mai are nimic.

Am fost noi Români și suntem optimisti. Ne place a ne mândri cu poporul nostru. Până la un punct ôrecare bine e așa. Dar asta nu-i scuză ca să ne ocupăm mai intensiv cu mișeriile ce apasă populațiunea rurală, căci — după a mea părere — nu într'aceea zace o bună politică românescă, că îmbetăm lumea cu apă rece, cu frase frumoșe și sunătoare, ci într'aceea, că punem mâna pe ranele ce se observă la noi înșine, le vindecăm și delaturăm pe acelea.

În cazul de față trebuie să ne tragem sēma cu un factor — miseria ce amenință — și după puțină să niusim a-i tăia ascuțișul, care de-a dreptul are de țintă nimicirea!

Tabloul zugrăvit nu ne arată în colori vesele. Dela noi în mare parte atárnă ca umăr cu umăr, într'o lucrare armonioasă însoțindu-ne, și putem delatura pericolul ce amenință nu baza morală și materială numai, ci ne pôte pune în pericol individualitatea națională, ca popor cu aspirațiuni culturale și menire istorică.

Noutăți.

Parastas pentru nemuritoriul Andrei. Credincioșii ortodoxi din comuna Totoiu, tractul protopresbiteral al Albei-Iulia, încă din anul 1893 și-au luat de patron al bisericii pe Marele arhiepiscop Andrei. De atunci în fie-care an la ziua de 30 Novembre se slujesc un parastas pentru odichna sufletului fericitului Arhiepiscop. În anul acesta parastasul a fost dat din partea D-șei Ioan Moldovan oficial în pensiune. După săvârșirea serviciului d-șeesc învătătorii din loc într'o vorbire acomodată espune viața bogată în fapte mărețe, cari i-au asigurat arhiepiscopului Andrei nemurirea.

Servescă fapta totoienilor spre exemplu și altor comune.

* * *

Necrolog. Biserica gr. ort. română din orașul Lugoj aduce la cunoștință publică cu inimă plină d. durere și recunoștință decedarea unei și evlavioșe fundatoare a D-șei Ana Nedelco născută Hauptmann, întâmplată la 7/19 Dec. a. c., fiind înmormântată la 9/21 Dec. în cimitirul comun din Budapesta.

Vineri în 12/24 Dec. a. c. s'a celebrat s. liturgiă în sobor împreună cu parastas pentru odichna sufletelor fericitorilor și marilor fondatori și mecenai Alexandru și Ana Nedelco în biserica ortodoxă din Lugoj.

Lugoj, în 10/22 Decembrie 1897.

Comitetul parochial.

* * *

Alegere de protopresbiter. La alegerea de protopresbiter al tractului Hațegului întâmplată la 11/23 Decembrie sub presiunea dlui ases. cons. N Ivan, a întrunit Tit Vesp. Gheaja 33, Ieronim Ueț 15 și Avram Păcurariu 6 voturi, s'au dat de tot 54 voturi.

* * *

Domnul Demetriu Popovici. Artistul nostru Demetriu Popovici a pășit a doua ôră, Marți în 2/14 Decembrie a. c., în opera din Viena de astădată în rolul de el creat la teatrul din Bayreuth, în Tellramund, și a fost de tot simpatie primit de cătră publicul operei din Viena.

Diarele din Viena aduc recenziuni de tot măgulitoare pentru artist.

Publicăm unele dintre recenziunile diarelor vieneze:

„Fremdenblatt“. Representația de eri a piesei Lohengrin a avut interes mai mare prin concluzura a doi óspeți. Domnișóra de Mildenburg a cântat partia Ortrudei, și Dor. Popovici cea a lui Tellramund. Ambii și-au rezolvat problemele lor mulțămitoare la aparență, dar foarte normative pentru judecarea siguranței musicale și a facultății de reprezentare dramatică, cu deplin succes. Domnul Popovici a documentat îndată la început, prin acusa înaintea judecătoriei, atât de corect predată, că a trecut prin exemplara și renumita școlă din Bayreuth. Organul lui s'a dovedit ca foarte plin și sonor; prin coloritul lui mohorit se potrivește eminent pentru firea puțin amabilă a diferiților baritonisti — demoni. Dar Domnul Popovici în tânguirea după onóra perdută a avut și tonuri veritabile scóse din adâncul inimei. El este un artist vrednic și demn, care n'ar trebui lăsat din mână. Pe lângă óspeții, încoronati cu succese, artiștii noștri stabili și au serbat triumfele obișnuite.

„Deutsches Volksblatt“. Ca „Tellramund“ respective „Ortrud“ în piesa Lohengrin de Wagner, Domnul Popovici și Domnișóra de Mildenburg continuară jocul lor ca óspeți, începând sub auspicii atât de favorabile, și după prestațiunile lor de eri numai începea nici o îndoială, că angajamentul ambilor însemnă o completare prețioasă pentru ansamblul dela operă. Domnul Popovici este nu numai un actor extraordinar de inteligent, ci și un artist mare în cântare, care stăpânește esecelent mijlocele sale puternice, și scie dobândi prin ele efecte, cari nu stau înapoia acelor, pre cari suntem deși a le vedea la artiștii noștri Ritter și Reichmann. Organul cel puternic și nobil al d-rei de Mildenburg și răpitoarea ei artă de reprezentare am admirat-o deja în rolul Brunhildei. În Ortrud n'a fost cu nimic mai inferioară, și întocmai ca și Tellramundul lui Popovici cu tot dreptul a secerat viforoase aprobări din partea publicului, care umplea întraga sală.

„Deutsche Zeitung“. La reprezentațiunea de astăzi („Lohengrin“) a debutat înaintea unui public foarte numeros d-șóra de Mildenburg în rolul „Ortrudei“ și dl Popovici în rolul lui „Tellramund“. Ambii au debutat cu un succes strălucit și au fost după actul al doilea, care e decisiv pentru aceste roluri, de repetiție-ori frenetic chemați și aplaudați. Eminent dramaticul și în joc aprópe prea vioiul „Tellramund“ al d-lui Popovici îl cunoștem din Bayreuth (anul 1894) când vocea lui incomparabilă acustică de acolo a impresionat și mai favorabil publicul. În tot cazul trebuie însă să concedem, că rolul acesta greu l'am mai vădut atât de bine și fascinant interpretat de mulți ani încóce, dela debutul óspelui berlinez, baritonistul-măestru Betz. Meritul prestațiunei d-șórei de Mildenburg și a dlui Popovici e cu atât de mai mare valóre și mai neprețuit, cu cât ambele partii au fost aprópe nepreșurtat predate: o prestațiune uriașă.

„Neue Freie Presse“. Dl Popovici a studiat și interpretat partea lui „Tellramund“ în Bayreuth și s'a produs și astăzi în mod de tot minunat. Deși în privința puterii vocii trebuie să l'înșirăm după cântările noștri Reichmann și Ritter, totuși ea actor e de neprețuit. Rolul său îl pricepe perfect și îl joacă cu temperanent.

„Reichswehr“. Demetriu Popovici a cântat partia lui „Tellramund“. A fost o prestațiune fără cusur puternică și demonică, care a răpit publicul vădând cu ochii.

„Neues Wiener Journal“. Cântarea de distingere, condusă deja de 2 săptămâni de directorul Mahler pentru completarea ansamblului, se continuă. Și eri a fost o pețire. Doi óspeți au intrat deodată în foc. Mai coréspundător n'au putut fi cântate rolurile Ortrud și Tellramund decât prin d-șóra de Mildenburg și dl Popovici. Din totă silaba, din ori-ce ton se observa, că ambii au trecut deja tómpul de esaminare din Bayreuth și că au dobândit, și numele și modul de cântare wagneriani. Scena primă din actul al doilea mai cu semnă e fost redată cu o precesiune de model.

Conferențe la Brașov. La inițiativa comitetului reuniunii femeilor române pen-

tru ajutorarea văduvelor sêrace din Brașov, se arangază în pomenitul oraș o serie de conferențe publice. Prima conferență a ținut-o Duminecă dl prof. gimn. Dr. Iosif Blaga, vorbind despre „chestiunea emancipării femeilor privită prin legile logicii, fiziologiei și psihologiei“. Conferențiarul e contrar emancipării femeilor. Dl Blaga a arătat, că chestia emancipării femeilor e agitată în deosebi de spiritele tinere fantasiste, e product al fantasiei. — Pe base științifice nu se pôte susține emanciparea femeiei. Femeia se desvóltă mai repede decât bărbatul, deci nu pôte avea tária acestuia în sistemul nervos, nu va puté prin urmare nici să supórté acele sarcine sufletesci, pe cari un bărbat le supórtă. Educația și instrucția se pôte da până ține desvóltarea, deóce ce însă la femei desvóltarea se face mai repede, lor nu le rămâne timp, pentru a primi o educație și instrucție egală cu a bărbatilor.

Sforțarea prea mare duce la slăbirea sistemului nervos, la o extremă nervositate, ce încă în prima generație se observă la femeile aplicate în funcțiuni. Altă consecință a bărbăției genului femeiesc e pierderea formelor frumoșe ale trupului, după care urmăze nimicirea vieții familiare. Conferențiarul arată, că numărul divorțurilor e mai mare în statele, unde chestia emancipării femeilor e mai agitată.

Emanciparea e contemplată de popórele creștine în raiu. Acolo femei și bărbati sunt egali între sine. Femeile se stăruie a face și pe pământ raiu, ceea-ce înse nu o vor puté face pe basa principiilor de „emancipare“, ci pe basa principiilor naturale, lăsate de D-șeu.

Adunarea dela Arad, convocată pe Joi, a fost oprită de către primarul de acolo. Motivul opririi e, că s'au convocat numai alegătorii de naționalitate română.

Suntem în poziția de-a mai împărtași următoarele dela Arad: Convocătorii adunării, după primirea rezoluției primariului, au înaintat ministrului recurs telegrafic. Ministrul a răspuns, că nu cunoșce starea lucrului, și numai la depeșă nu schimbă hotărîrea primariului. S'a luat hotărîrea a se face recurs nou la ministrul.

În preséra țilei adunării s'a ținut cină în „Hotelul central“, luând parte inteligentă numerosă. Au toastat: Dr. St. Popp, Dr. Lucaciu, Truța, Dr. Dăian, Russu-Sirianu, Mangra ș. a.

Joi dimineța mulțime de popor a sosit la Arad, din împrejurime, umplând sala adunării. La órele 10 se înfățișeză convocătorii. Dl Mangra la stăruința poliției anunță, că adunarea e oprită. Poporul în frunte cu conducătorii într'un imponent convoiu percurg stradele orașului până la curtea episcopului Meșianu. P. Sânția Sa la ovațiunile poporului se ivesce pe balcon. Părintele Lucaciu rostese un discurs, în care rógă pe P. S. Să se intervină împreună cu colegii săi la tron pentru cauza poporului. Episcopul asigurând poporul de interesul său, i împărtașese binecuvântare arch'erescă. La întervenirea părintelui Lucaciu P. S. Să dă voe pentru ținerea unei doxologii în catedrală. Mulțimea umple catedrala unde se celebrăza docsologia, se rostese rugăciuni pentru împératul și se cântă „Dómnne ține și protege“. Protopopul Gurban rostese o predică, în care accentuă fidelitatea către tron, dela care așteptăm revindicările noastre.

Din biserică poporul plécă la „Central“ unde se concentrează mulțime imensă. Poliția înarmată cu puscii circulează prin sală. Vorbirile sunt oprite.

Convocătorii au publicat în „Tribuna Poporului“ enunciațiunile pregătite pentru adunare, cari se rostese asupra actualiei situații politice.

Omor în Vestem. Invetătorul-dirigent dela școlă grănițerescă din Vestem, Popescu, a fost bătut în nóptea de 14 spre 15 l. c. atât de grav, că dimineța a fost găsit mort.

În nóptea pomenită, Popescu a plecat dela locul obișnuit unde lua cina, la locuința sa, în edificiul școlii de peste drum. Abia a eșit însă din curte, cineva l-a pălit în cap cu atâta putere, că îndată l'a năpădit sângele. S'a tărât apoi cu multă trudă până în etajul școlii, unde își avea odaia, dar se vede, că în tâlbăcéla, ce l-a cuprins, n'a putut deschide ușa, căci s'a coborît în parter la invetătorul Doican, dela nevasta căruia a cerut un cuțit

cu care se și deschidă ușa. Dăscălița Doican s'a spăriat, căci Popescu de ani de țile nu le călcase în casă, trăind în dușmănie cu ei. Popescu s'a plâns, că se simte rău de tot. S'a dus apoi éráș în etaj. Se vede însă că nu a putut deschide odaia nici acum, căci a intrat într'o clasă de prelegere a încuiat ușa pe din lăuntru și s'a trântit pe o bancă, unde în dimineța țilei următoare a fost găsit scaldat în sânge, respirând încă; n'a putut fi adus însă la conștiință pe lângă tóte silințele ce și-au pus ómenii cari l-au grijit. După amiața țilei Popescu a eșiat. În 15 și 16 a l. c. a eșit comisia investigătoare din Sibiiu la fața locului și a constatat, că Popescu a fost lovit în cap. În 17 l. c. s'a înmormântat nenorocitul invetătoriu pe lângă numărósă asistență.

Popescu — se țice — era o fire unică; cu toți inteligenții din comună era în dușmănie; și-a format o clică din câțiva ómeni din comună, cu care ori-ce acțiune pornită de ceilalți fruntași cerea să o zădărnicescă; se muncea cu ideea de a preface școlă grănițerescă din Vestem în școlă de stat; pe lângă tóte aceste mai era și mare cămătar.

Avis. Domnii membrii ai clubului municipal român din comitatul Sibiiului sunt invitați prin ceasta la o conferență pe Marți în 28 Decembre n. 1897 la 5 óre p. m. în localitățile casinei române din Sibiiu.

Conferența se va ocupa cu obiectele cuprinse în programa congregațiunei extraordinare a comitatului Sibiiu, care este convocată pe 29 Decembre n. 1897.

Biroul clubului municipal român din comitatul Sibiiului. Ioan de Preda, președinte. Dr. N. Vecerdea, secretar.

Convocare. Comisia comitatensă permanentă se convócă la ședința, care se va ține Marți în 28 Decembre la 8 óre a. m. și continuativ d. a. la 3 óre în sala cea mică a casei comitatense.

Invitare la adunarea generală extraordinară a comitetului municipal al comitatului Sibiiu, care conform ordinului ilustrității sale D lui comite suprem din 15 Decembre 1897, Nr. 1198, se va ținea în 29 Decembrie 1897 la 9 óre a. m. în sala palatului comitatensă.

În potriua magiarisării. În ședința reprezentanței comunale din Orăștie Românie și Sașii au protestat în potriua proiectului de lege despre ungurizarea localităților. S'a ales o deputație, care în numele orașului se se înfățișeze înaintea Monarchului și se cêră denegarea sancționării proiectului de lege din chestiune.

Părintele Em. Beșă din Zlatna a fost osândit de către tribunalul din Sibiiu anul acesta la 25 fl. amendă, pentru „agitație“. Pedepsa acesta a schimbat-o tabla din Cluș în 6 săptămâni temniță. Curia a schimbat ambele sentințe, condamnând pe domnul Beșă la 100 fl. amendă.

Bibliografie. A apărut: Istoria Patriei și Elemente din Istoria Universală tractată după metoda biografic în doué cursuri concentrice pentru școlile populare române, de Ioan Dariu. Carte aprobată de Înaltul Ministeriu r. ung. prin ordinațiunea Ministerială dtó 20 Dec. 1888, Nro. 37,358; și de Vener. Consistóre Archid. din Sibiiu, Arad și Caransebeș etc. Prețul unui exemplar broșat 25 er. (Cu portretele mai multor regenți și și bărbati aleși). Edițiunea a IV-a, revédută.

Tabele de părete. În tómnă anului 1896 am făcut nouă ediție de „Tabele de părete“, ilustrate cu icóne și în doué colorii în usul școlilor populare.

Tot atunci am adresat corporațiunile institutelor de bani și persónelor cu dare de mână — un calduros „apel“ cu rogare, să aboneze câteva exemplare pentru școlile serace.

Despre norocosul rezultat, cu onóre fac on. public cunoscut, că s'au provédut 68 de școlé serace, cu „Tabele de părete“ — gratis.

Dar cu atât trebuința nici aparte nu e acoperită. Avem o mulțime, — aș poté țice — sute de școlé serace cu păreți goli.

Mai în tóte țilele imi vin cereri și rugări dela invetători pentru „Tabele de părete“ — gratis. Vorba lor:

„Ducem mare lipsă de acest indispensabil recvisit școlar!

Renoindu-mi apelul mă provoc la axioma. „Totul pentru școlă.“ cu tóttă stima: Ioan Tuducescu invetător.

Din Public *)

Mulțămită publică.

Daruri pentru biserică. Pentru biserică din comuna bisericescă gr.-or. română, Văleni, tractul Solnocului, au binevoit a dona următorii creștini buni și creștine:

1. Evlaviosul creștin Giran Nechita din comuna bisericescă gr.-or. Peteritea a dăruit pe séma bisericeii gr.-or. din Văleni un întreg rând de vestimite bisericesci în preț de 65 fl. v. a.

2. Maria Hrior a lui Alexăa dăruit la biserică mai multe acopereminte la împodobirea prestolului în preț de 12 fl.

3. Maria Velle alui Todor lui Alexanisce mănecări și un brâu în valóre de 4 fl.

4. Irina Boț lui Mihaiu, a dăruit un brâu în preț de 2 fl.

5. Pelagia Boț alui Mihaiu lui Iacob a dăruit un stichariu în preț de 3 fl.

6. Maria Alexă a lui Ioan locuitoare de present în Lăpușul-unguresc și născută în Văleni, a dăruit 3 perdele la ușile împărătesci în preț de 3 fl.

7. Vrednic de amintit este bunul creștin Ioan Martin cu soția sa Flóre, cari pe spesele lor proprii au ridicat în capétul de sus a comunei noastre Văleni o réstignire frumoșă în preț de 25 fl. și au donat la biserică și un epitraf în preț de 3 fl. Dșeu să le răsplătescă pentru binefacerile vrednice de amintit.

Pentru comitetul parochial gr.-or. din Văleni.

Augustin Herman,
paroch gr.-or.

PARTEA SCIENTIFICA ȘI LITERARA

(Urmare).

„Néptanitók Lapja“, 25 Novembre 1897. Nr. 47. (Organul oficial al ministeriului de culte și instrucțiune publică).

Sub titlul „Abecedariu magiar“ a eșit de sub pressă un abecedariu magiar pentru școlile populare elementare române. Cartea e scrisă de Mateiu Voileanu și Petru Bod director la școlile de stat din Sibiiu. Ea stă din doué părți. În partea primă sunt literile mici și mari după norma de Gönczy, — aici însă aflăm și gramatică, însă ea ne dă clasificarea sunurilor. În partea a doua sunt exemple de cetit și gramatică. Precum se vede autorii au luat o cale nouă, încât gramatica nu o tracteză ca obiect separat, ci după exemplul din școlile medii (așa sunt făcute gramaticile pentru școlile medii de Szinnyei) regulile gramaticale sunt desvóltate din piesele de cetit, și acesta e foarte corect. Documentarea acesteia ar reclama o disertatiune întregă, aici observ numai atâta, că la întrebunțarea gramaticii mai bună e metoda desvóltătoare. Cartea este tóttă unguresce, românesce este foarte corect, și apoi la fine vocabulariul magiar-român. Eu, care de ani 21 funcționez între români și care cred, că cunosc cum se propune limba magiară în școlile românesci — cu inima liniștită pot mărturisii, că prin introducerea și conștiințósa prelucrare a acestei cărți se deschide o nouă eră pentru lățirea cuvântului unguresc. Piesele de cetit sunt foarte nimerit alese, aflăm aici cele mai bune opere ale autorilor celor mai buni; este adevérată plăcere cetirea lor și pentru cei mari, căci sunt prelucrate în țiciri scurte și la înțeles. Și acesta ée este o înnoire demnă de tóttă lauda. Decă iau în mână cărțile noastre școlare și cetesc țicirile de câte 3—4 rânduri întortochiate și schimonosite, imi vine să moriu de necas. Bietul copil nu înțelege nimica, și pe când ajunge la sfêrșit, a uitat începutul. Acesteia este a se atribui sterilitatea invetéméntului în mare parte. Și prin clasele V. și VI. mai dăm preste copii, cari nu sciu bine cetii, și ce a cetit, aceea nu o scie reproduce. Atragem atențiunea colegilor români asupra acestei cărți. Se pôte procura din Sibiiu cu 25 cr.

Csulak Lajos.

(Va urma).

*) Pentru cele publicate în rubrica acesta redacțiunea nu este responsabilă.

CONCURS.

Pentru întregirea postului de paroch din parochia de clasa a III-a Stanija-de-sus, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreună cu acest post dau suma de 405 fl. 20 cr.

Petentii au a-și așterne cererile instruite conform normelor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

În conțelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr.-or al Zarandului.

Brad, la 27 Nov. 1897.

Vasilu Damian, protopresbiter.

of. ppresbit

CONCURS.

Pentru îndeplinirea posturilor învățătoresci dela școlile gr.-or. elementare populare din parochiile mai jos însemnate prin acesta se escrie concurs cu termen de 15 zile compute dela prima aparițiune a acestuia în diarul "Telegraful Român", și anume:

1. Osoiu cu salar anual de 300 fl., din cari 40 din repartițiune de pe popor; ér 260 fl. ajutor de stat; apoi locuință, grădină și lemne de foc.

2. B a b a, cu salar anual de 300 fl., din cari 120 fl. din repartițiune de pe popor; — ér 180 fl. ajutor de stat; apoi lemne de foc și bani de cuartir până la edificarea școlii.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi învățătoresci au a-și așterne petițiunile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Deeș, 16 Novembre 1897

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deeș, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Teodor Herman, protopresbiter.

Pályázat.

A rákoviczai körjegyzői állás, nyugdíjaztatás folytán üresedésbe jött és ennek betöltése céljából pályázat nyitattik.

A körjegyzőséghez Rakovicza és Felső-Sebes községek tartoznak.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy kelően felszerelt kérvényeiket 1898 évi január hó 4. ig alólírottnál adják be.

Nagy-Szeben, 1897. decz 19. én.

A jár. főszolgabíró helyett:

Putkovszky, szgbíró.

Pályázat.

Resinár községben a községi orvosi állás betöltendő és felhivatnak pályázni kívánók, hogy kellően felszerelt kérvényeiket 1898 évi Január hó 5-ig alólírottnál adják be.

Illetmények:

Fizetés 900 frt, [236] 2-2

lakpénz 80 frt és

a megállapított látogatási díjak

Nagyszeben, 1897 deczember 18-án.

A járási főszolgabíró, Fabritius.

În librăria Tipografiei archidiece-sane se află:

Dictionariu român-maghiar

și

Dictionariu maghiar-român

de

Dr. I. Crișan și N. Putnoky,

apărute în 1893 și 1895, cele mai năue vocabulare pentru învățarea limbei maghiare.

Prețul leg. à fl. 2.—

Librăria Tipografiei Archidiece-sane.

În Librăria Tipografiei archidiece-sane din Sibiu se află următoarele cărți de școlă:

Table listing various school books and their prices, including titles like 'Abecedar pentru școlile populare rom.', 'Geografia pentru școlile medii de Făgărașan și S. Moldovan', etc.

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidiece-sane orice cărți didactice pe lângă cele mai avanta-giose condițiuni.

Lângă prețul cărții este a se aclude și costul transportului.

La 10 sau mai multe exemplare din aceeași carte se dă rabatul cuvenit.